

Rapport

efter kvalitetsgranskning av Läsundervisningen
inom ämnet svenska för årskurs 7-9
vid Astradskolan skola i Ljungby kommun

Innehåll

Inledning

Resultat

Allmänna undervisningskvaliteter

Ämnesspecifika undervisningskvaliteter

Bakgrundsuppgifter om Astradskolan

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av läsundervisningen inom ämnet svenska för årskurs 7-9 under hösten 2011. Granskningen av Astradskola i Ljungby kommun ingår i detta projekt.

Skolinspektionen har besökt skolor under våren och hösten 2011. Under denna period sker omfattande förändringar av regelverket på skolområdet. Utgångspunkten för Skolinspektionens granskning kommer att vara densamma oavsett om besöken sker på våren eller hösten, men bedömningarna kommer att göras utifrån olika regelverk. Redovisningen består av två delar, en som belyser allmänna undervisningskvaliteter och en som belyser ämnesspecifika undervisningskvaliteter. Frågeställningar och metod redovisas i slutet av denna rapport under rubrikerna Syfte och frågeställningar och Metod och material

Skolinspektionen kommer vid sina bedömningar att utgå från skollagen (2010:800) och därtill hörande författningar, bland annat skolförordningen (2011:185) och förordningen om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37).

Förordningen om läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 1994:1) samt förordningen om kursplaner för grundskolan (SKOLFS 2000:135) ska under läsåret 2011/2012 fortsätta att gälla för elever i årskurs 9 i grundskolan. Därmed utgår kvalitetsgranskningen från dessa författningar när det gäller årskurs 9.

Astradskolan besöktes den 29-30 november 2011. Ansvariga inspektörer har Verica Stojanovic och Nils Pihlsgård varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av läsundervisningen inom ämnet svenska för årskurs 7-9 genomförs i sammanlagt 30 kommunala skolor och 10 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen av läsundervisningen inom ämnet svenska för årskurs 7-9 är genomförda redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. De skolor som ingått i granskningen bildar en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

På Astradskolan observerades åtta lektioner. Varje observerad lektion bedömdes utifrån flera olika aspekter av kvaliteten på läsundervisningen. För varje aspekt finns en eller flera bakomliggande indikatorer vilka konkretiseras i ett observationsschema i form av goda exempel. Bedömningen av varje aspekt är ett medelvärde av bedömningen av aspektens indikatorer, dvs. av de som varit möjliga att observera under den aktuella lektionen.

Om ingen indikator för en aspekt kunde observeras bedömdes inte heller den aktuella aspekten.

Resultat

Meritvärdet har de senaste åren legat i nivå med riksgenomsnittet fram tills år 2011 då det ligger klart över riksgenomsnittet. Flickorna har 33 poäng högre meritvärde. Framförallt flickor med utländsk bakgrund utmärker sig på ett positivt sätt.

Behörigheten till nationella program på gymnasieskolan har också sjunkit de senaste åren, från att ha legat på 94 procent år 2007 till 90 procent år 2010.

Nästan alla elever eleverna når idag målen i svenska vilket är en förbättring jämfört med hur det var för två år sedan då närmre 20 procent av pojkarna i årskurs nio inte nådde målen i svenska på de nationella proven.

Relationen mellan nationella prov och slutbetyg årskurs 9, läsåret 2010/11, vad gäller ämnet svenska överensstämmer väl med fördelningen i kommunen och riket.

Skolan har i sin kvalitetsredovisning för 2009/2010 konstaterat att flickorna presterar bättre än pojkarna. Det finns dock ingen analys som leder fram till vad skillnaden kan bero på och inga konkreta åtgärder redovisas för att höja pojkarnas resultat, förutom att skolan ska fortsätta med att fundera över hur de ska möta pojkar och flickor i undervisningen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektor och personal behöver arbeta vidare med att analysera skillnaden mellan pojkar och flickor och se till att analysen leder till utvärderingsbara åtgärder för att höja pojkarnas kunskapsresultat.

Allmänna undervisningskvaliteter

Aspekter vid granskningen

- Trygg, stödjande och uppmuntrande lärandemiljö
- Struktur och organisation
- Individanpassning, variation och utmaning
- Elevernas medverkan och aktivitet, feedback och feedforward¹

Trygg stödjande och uppmuntrande lärandemiljö

Exempel på indikatorer vid granskningen

- läraren skapar en positiv atmosfär
- läraren bemöter eleverna med respekt och främjar respekten mellan eleverna
- läraren har positiva förväntningar på eleverna och elevernas självtillit
- läraren skapar motivation inför olika aktiviteter
- läraren involverar alla elever

Skolinspektionens bedömning

Lektionsobservationerna visar att det generellt råder en positiv atmosfär där lärarna tilltalar eleverna på ett positivt sätt, visar värme och empati samt lyssnar på vad eleverna har att säga. Eleverna upplevs trygga på lektionerna. Inspektörerna kunde se flera exempel på lärarnas positiva förväntningar på eleverna och upplever att eleverna vågar prata och att deras tankar och idéer tillåts.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att aspekten *Trygg, stödjande och uppmuntrande lärandemiljö* i Astradskolan uppvisar huvudsakligen starka sidor. Atmosfären i klassrummen är tillåtande och stödjande och eleverna bemöts med respekt och höga förväntningar.

¹ framåtsyftande vägledning i syfte att förbättra elevernas möjlighet att nå målen

Struktur och organisation

Exempel på indikatorer vid granskningen av aspekten

- läraren genomför en genomtänkt lektionsstart
- läraren genomför en välstrukturerad lektion
- läraren ger tydliga förklaringar och instruktioner
- läraren kontrollerar att eleverna förstått förklaringar och instruktioner
- läraren gör ett tydligt och sammanfattande lektionsslut

Skolinspektionens bedömning

De planeringar för olika arbetsområden som Skolinspektionen tagit del av var i många fall utförliga med koppling till kursplanens mål och kunskapskrav. Lektionerna däremot var inte alltid lika välstrukturerade och lärarna angav sällan syftet med de aktuella lektionerna eller gjorde ett sammanfattande avslut. Dock bör påpekas att några lektioner var mitt i pågående arbetsområden. Eleverna kunde börja direkt där de slutat föregående lektion och arbetat var tänkt att fortsätta även kommande lektion.

Lärarna berättade i intervjuerna att anledningen till att kopplingen till kunskapskraven under lektionerna varierade berodde på att kunskapskraven är nya och de själva ännu inte är insatta i dem.

Huruvida de bedömningsmatriser som Skolinspektionen tagit del av, var kända och användes av eleverna varierade. De flesta elever menade att de hade sett dem men att de inte använde dem så ofta.

De instruktioner och förklaringar som lärarna gav på lektionerna var dock tydliga och eleverna kunde snabbt komma igång med arbetet. Lärarna gick runt i klassen och svarade på frågor och hjälpte till under arbetets gång.

På skolan arbetar man också med metoden learning studies vilket innebär att lärarna diskuterar varandras lektioner i syfte att kunna förbättra dem.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att aspekten *Struktur och organisation* uppvisar fler starka än svaga sidor. Kopplingen till kunskapskraven under lektionstid behöver bli tydligare för att lektionerna ska bli välstrukturerade. Det är viktigt att syftet med de aktuella lektionerna kommer fram och att det finns ett sammanfattande avslut.

Individanpassning, variation och utmaning

Exempel på indikatorer vid granskningen

- läraren anpassar undervisningen till elevgruppen
- läraren skapar gynnsamma förutsättningar för elevernas kognitiva utveckling genom samtalsstrukturen i klassrummet
- läraren ser till att elever med behov av särskilt stöd under lektionen får sådant

Skolinspektionens bedömning

På Astradskolan anpassas undervisningen både till elevgruppen och till individen.

Lärarna i ämnet svenska väljer själva eller tillsammans med eleverna ungdomsböcker som eleverna kan relatera till.

Att läraren skapar gynnsamma förutsättningar för elevernas kognitiva utveckling genom samtalsstrukturen i klassrummet visar observationerna i klassrummen där lärarna både haft boksamtal och muntliga bokredovisningar.

På lektionerna finns ofta flera lärare med t.ex. lärare som undervisar i svenska som andraspråk, specialpedagoger samt ytterligare extralärare. Omkring 60 elever läser enligt kursplanen för svenska som andraspråk och i varje klassrum finns 3-4 elever som har läs och skrivsvårigheter. Detta anser man på skolan föranleder vikten av att undervisningen på individnivå, vad gäller kopplingen till stödbehovet, utvecklas under lektionerna. Elevernas datorer är alla försedda med talsynteser och nästan alla läromedel finns inlästa på datorerna.

Utmaningar till elever som behöver extra stimulans behöver dock stärkas. Enligt rektorn arbetar specialpedagogerna idag mest med de elever som har stödbehov men tillägger att skolan är på väg att ge elever tillräckliga utmaningar oavsett vilken nivå de befinner sig nu när " skolan har plockat tillbaks problembilden från elev till pedagog."

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att aspekten *individanpassning, variation och utmaning* uppvisar fler starka än svaga sidor. Undervisningen är idag till hög grad anpassad efter elevgruppen men en insats bör göras för de elever som ligger långt fram och behöver mer utmaningar. Satsningen på en dator till varje elev ger dock möjligheter större individanpassning.

Elevernas medverkan och aktivitet, feedback och feedforward

Exempel på indikatorer vid granskningen

- läraren involverar alla elever
- läraren ger möjligheter till inflytande och eget ansvar
- läraren skapar förutsättningar för elevernas aktivitet och engagemang
- läraren använder sig av formativ bedömning under lektionen
- läraren ger eleverna tillfälle att reflektera över undervisningen och sitt lärandet

Skolinspektionens bedömning

Flera moment i undervisningen involverade alla elever i klasserna på ett bra sätt, såsom boksamtal och diskussioner efter muntliga presentationer. De uppgifter eleverna arbetade med gav dock endast i vissa fall möjlighet för eleverna att arbeta efter egna förutsättningar och under eget ansvar. Lärarna presenterade som regel inte några mål eller syften under lektionerna kopplade till kurs- och läroplan. Detta kan delvis förklaras med att många lektioner är mitt inne i pågående arbetsområden.

Av skolinspektionens enkät till elever inför granskningen framkommer att eleverna ytterst sällan utvärderar lektioner och ännu mer sällan ändras undervisningen efter elevers önskemål. Rektorns och lärarnas uppfattning är också att eleverna idag mest har inflytande i arbetsmetoderna och inte så mycket i planeringen av undervisningen. Anledningen till variationen är enligt lärarna att tolkningsutrymmet är mycket mindre nu än det tidigare var då Lpo 94 gällde.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att aspekten *Elevernas medverkan och aktivitet, feedback och feedforward* uppvisar fler svaga än starka sidor. Skolan bör förstärka elevernas inflytande över undervisningens utformning och utveckla arbetet med formativ bedömning så att eleverna ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt inom ramen för kurs- och läroplan.

Ämnesspecifika undervisningskvaliteter

Skolans övergripande arbete med läsundervisning

Exempel på utgångspunkter vid granskningen

- Rektorn ser till att det förekommer pedagogisk samverkan i syfte att stödja elevernas långsiktiga läsutveckling
- Rektorn tar ansvar för att skolans fysiska miljö stödjer läsprocessen
- Eleverna har tillgång till skolbibliotek som används aktivt i läsundervisningen
- Rektorn utvärderar och omprövar regelbundet de särskilda stödinsatser som ges
- Rektor ger lärarna möjlighet till kompetensutveckling med inriktning mot läsprocessen
- Rektorn tar ansvar för att eleverna får det garanterade antalet undervisningstimmar i svenska som timplanen anger
- Rektorn tar ansvar för att lärarna har förutsättningar i form av läromedel, datorer, resurser o.s.v.
- Eleverna känner till kursplanens mål, vet vad de ska kunna och vad de kan
- Läroplan och kursplan används som utgångspunkt i undervisningen
- Skolan arbetar med ämnesövergripande studier
- Lärarna utgår vid bedömning och betygssättningen i ämnet svenska från de nationella målen i kursplanen och från betygskriterierna

Skolinspektionens bedömningar

På skolan finns ämnesgrupper som ska ta initiativ till ämnesövergripande arbete. Ämnesövergripande projekt förekommer på skolan men har enligt lärarna det senaste året försvårats av den nya arbetslagsorganisationen. Numera är det främst lärare som undervisar i flera olika ämnen som planerar och arbetar ämnesövergripande.

Skolan är välförsedd när det gäller undervisningsmaterial och personal. Det finns grupprum. Skolan har ett skolbibliotek som samverkar med kommunbiblioteket. Genom att de ligger på samma lånesystem finns två datorer i skolbiblioteket som är sammankopplade till kommunbiblioteket. Skolan är utrustad med trådlöst nätverk och eleverna i sjuan och åttan samt lärarna har egna bärbara datorer. En lärare i svenska driver också ett läsprojekt tillsammans med bibliotekarien.

För att eleverna ska få bättre tillgång till biblioteket har skolan planer på att bygga ett elevtorg bredvid skolbiblioteket.

Kompetensutvecklingen har det senaste året i huvudsak handlat om den nya skollagen och de nya kursplanerna. Lärarna har också gått Praktisk IT- och Mediekompetens (PIM) utbildningar. Just nu saknar skolan ämnesutvecklare i svenska dels på grund av föräldraledighet, dels på grund av att en lärare som betytt mycket för utvecklingen av läsning och berättande gått i pension.

På skolan finns det flera specialpedagoger. Skolans specialpedagog arbetar i allt större utsträckning i klasserna i stället för att lyfta ut elever i behov av särskilt stöd. Detta ger möjlighet att i samarbete med ordinarie lärare lyfta den pedagogiska verksamheten för samtliga elever i klassen. Datorer är också en hjälp i det särskilda stödet eftersom allt undervisningsmaterial finns inläst och eleverna kan använda talsyntes och andra program som underlättar studierna. Detta är tillgängligt för alla elever i årskurs 7 och 8 på skolan. De åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av har beskrivit vilka mål eleven klarat och inte klarat samt varit utförliga med hur stödet ska utformas. Specialpedagogerna uppger dock att de inte hinner med att hjälpa alla arbetslag och påpekar att de skulle vilja arbeta förebyggande, t.ex. genom interna kompetensutvecklingar. Idag sker inget sådant.

Av de exempel på undervisningsplanering Skolinspektionen tagit del av framgår att läroplanen och kursplanen är utgångspunkten i undervisningen. Vid elevintervjuerna framkommer dock att elevernas kännedom om mål och kunskapskrav varierar.

En stor andel elever läser svenska som andraspråk. Skolan är väl försedd med material för undervisning i svenska.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Skolans övergripande arbete med läsundervisning* uppvisar fler svaga än starka sidor. Skolan är välförsedd med personal och undervisningsmaterial och har ett bibliotek och lokaler som underlättar ämnesövergripande arbete.

Får eleverna i läsundervisningen ta del av olika texttyper?

Exempel på indikatorer vid granskningen av frågeställningen

Finns exempel på

- skönlitteratur
- sakprosatexter
- texter som kombinerar ord, bild och ljud och deras dramaturgiska komponenter
- kombinationer av olika texttyper
- texter från läromedel, andra skolämnen
- texter från digitala media
- texter producerade av lärare
- texter valda utifrån elevernas intressen erfarenheter och behov
- texter med autentiskt syfte som ligger bortanför elevens färdighet

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens enkät samt intervjuer med elever och lärare framgår att undervisningen omfattar olika texttyper såsom skönlitteratur, tidningsartiklar, texter från Internet, mm. När det gäller alternativa texter; film, drama, musik, bilder etc., är det mer sällan förekommande. Av elevenkäterna framgår också att det bara är någon gång per termin som undervisningen omfattar texter som valts av eleverna. Under intervjuerna berättar eleverna att det förekommer att läraren väljer tema men eleverna får välja vilken litteratur som ska läsas.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Får eleverna i läsundervisningen ta del av olika texttyper* i huvudsak fler starka än svaga sidor. Det förekommer en mångfald av texttyper i undervisningen dock kan antalet texter valda av elever öka.

Får eleverna bearbeta de texter som används på ett sätt som stimulerar deras läsutveckling och förmåga att förstå, tolka och uppleva olika texttyper?

Exempel på indikatorer vid granskningen av frågeställningen

- lärarna anpassar undervisningen efter textens syfte och karaktär
- läraren ger eleverna förutsättningar att utveckla olika lässtrategier
- läraren utgår från elevernas intressen och erfarenheter
- läraren utgår från elevernas behov vid bearbetning av text

Skolinspektionens bedömning

I huvuddelen av de lektioner Skolinspektionen observerade på skolan kunde inspektörerna se en variation i arbetsformer såsom att elever diskuterade lästa texter men också producerade texter, hade högläsning respektive tyst läsning, skrev läslogg, hade bok-samtal i helklass mm. Mestadels lästes skönlitteratur, sakprosa och texter från läroböcker och sällan lästes texter från andra ämnen. Eleverna gav vid intervjuerna exempel på att man i olika former arbetat med lässtrategier och studieteknik. Alla elever Skolinspektionen pratat med upplever dock inte att de kan påverka valet av texter.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Får eleverna bearbeta de texter som används på ett sätt som stimulerar deras läsutveckling och förmåga att förstå, tolka och uppleva olika texttyper* uppvisar fler starka än svaga sidor. Undervisningen är till stor del anpassad efter texternas syfte och karaktär men inte alltid lika väl till olika elevers individuella behov. Elever får prova på olika lässtrategier men elevernas intressen borde i högre grad styra valet av texter.

Får eleverna arbeta med digitala textförmedlande medier på ett sätt som gör att de utvecklar en kunskap om digitala mediers språk och funktion samt utvecklar förmågan att tolka, kritiskt granska och värdera olika källor och budskap?

Exempel på indikatorer vid granskningen av frågeställningen

- Läraren använder sig av olika digitala medier i sin läsundervisning
- Läraren ger eleverna genom undervisningen kunskap om olika digitala mediers språk och funktion
- Läraren ger eleverna möjlighet att söka information via digitala medier samt ger dem verktyg för att kunna kritiskt granska internet och olika digitala medier

Skolinspektionens bedömning

Under tre av de åtta observerade lektionerna förekom att man arbetade med digitalt förmedlade texter. Eleverna berättar att de använder datorer i svenskundervisningen. Inlämningar av arbetsuppgifter sker också via datorer och datorer används också vid redovisningar. I intervjuerna uppger eleverna att de i ämnet svenska arbetar med informationssökning och källkritik i olika ämnen. "Smartboards" däremot används mer för att visa bilder enligt elevernas utsagor. Eleverna ger under intervjuerna bara ett fåtal exempel på att man arbetat med blogg, chat och andra digitala textformer, något som även bekräftas av Skolinspektionens enkät där eleverna svarar att de bara arbetar ett par gånger per år med texter på dator eller från Internet.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Får eleverna arbeta med digitala textförmedlande medier på ett sätt som gör att de utvecklar en kunskap om digitala mediers språk och funktion samt utvecklar förmågan att tolka, kritiskt granska och värdera olika källor och budskap* uppvisar fler svaga än starka sidor. Skolan har goda förutsättningar för att arbeta med digitala medier. Dock kan undervisningen om de digitala mediernas språk och funktion öka i ämnet svenska.

Följer skola/läraren systematiskt upp elevers läsutveckling och tas uppföljningsresultaten tillvara i utvecklingen av läsundervisningen?

Exempel på indikatorer vid granskningen av frågeställningen

- Läraren/skolan följer upp elevernas förmåga att läsa förstå och tolka och bearbeta olika texttyper
- Läraren/skolan tar tillvara resultatet av uppföljningen för att förbättra läsundervisningen

Skolinspektionens bedömning

Skolan följer upp elevernas förmåga att förstå och tolka och bearbeta olika texttyper genom att läs- och skrivutredningar görs kontinuerligt. Varje år görs t.ex. en screening av samtliga elever i årskurserna F-8. De elever som inte klarar testen granskas närmre och åtgärder som t.ex. ljudböcker och hjälp av specialpedagoger blir då aktuella.

Skolan använder sig också kontinuerligt av bibliotekarien som har som uppgift att hitta böcker till de elever som är "läströtta" för att läsandet ska fortgå och läsningen förbättras. För att stärka uppföljningen ytterligare kommer kommunen att implementera ett diagnostiskt program" samt ett diagnosmaterial i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans åk 6-9 i samtliga skolor.

De redovisade resultaten analyseras och Skolinspektionen bedömer att det finns en god kännedom hos specialpedagogerna, lärarna och rektorn om elevernas förmågor inom olika årskurser och ämnen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att granskningsområdet *Följer skola/läraren systematiskt upp elevers läsutveckling och tas uppföljningsresultaten tillvara i utvecklingen av läsundervisningen* uppvisar fler starka än svaga sidor. Skolan har god kännedom om elevernas kunskaper i läsningen och tar tillvara resultaten av uppföljningen för att förbättra läsundervisningen.

Bakgrundsuppgifter om Astradskola

På Astradskolan F-9 går ca 500 elever vilka är uppdelade i fyra självständiga arbetslag.

I skolan finns även ett service lag med vaktmästare, lokalvårdare, skolassistent och biblioteksperson och ett elevhälsoteam där även elevassistenterna ingår.

Skolan har ett övergripande specialpedagogiskt team som arbetar i barnperspektivet 1-16 år på samtliga förskolor och skolor inom enheten. De arbetar konsultativt genom handledning men också periodvis med enskilda barn eller barngrupper. Det specialpedagogiska teamet samverkar med externa resurser som habilitering, Barn- och ungdomspsykiatri, logoped, specialpedagogiska institutet etc.

Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med Skolinspektionens ämnesgranskningar är att belysa och bedöma om undervisningen överensstämmer med läroplanens och kursplanernas mål och riktlinjer och om undervisningen bedrivs på ett effektivt sätt, det vill säga bidrar till att elevernas kunskaper utvecklas så långt som möjligt inom ramen för givna mål.

I denna granskning riktas särskilt fokus mot kvaliteten i läsundervisningen i ämnet svenska och hur skolorna följer upp och utvecklar elevernas läsförmåga och läsförståelse under grundskolans avslutande årskurser. Enligt flera forskare finns det ett klart samband mellan betyg som elever i de senare åren i grundskolan får och elevernas läsförmåga vilket gör detta angeläget. I granskningen är mer preciserat följande frågeställningar centrala:

Får eleverna i läsundervisningen ta del av olika texttyper?

Får eleverna bearbeta de texter som används på ett sätt som stimulerar deras läsutveckling och förmåga att förstå, tolka och uppleva olika texttyper?

Får eleverna arbeta med digitala textförmedlande medier på ett sätt som gör att de utvecklar en kunskap om digitala mediers språk och funktion samt utvecklar förmågan att tolka, kritiskt granska och värdera olika källor och budskap?

Följer skolan systematiskt upp elevers läsutveckling och tar uppföljningsresultaten tillvara i utvecklingen av läsundervisningen?

Utöver ovanstående frågeställningar granskas även allmänna undervisningskvaliteter. Granskningen genomförs genom att följande aspekter på undervisningens kvalitet belyses:

Struktur och organisation

Individanpassning, variation och utmaning

*Trygg stödjande och uppmuntrande lärandemiljö**Elevernas medverkan och aktivitet, feedback och feedforward***Metod och material**

Valet av metoder utgår från det övergripande syftet med ämnesgranskningar och den aktuella granskningens frågeställningar samt aspekter på allmänna undervisningskvaliteter. De observationsscheman, elevenkäter och intervjuguider som behandlas utarbetas med utgångspunkt från forskning om läsundervisning, den gällande läroplanen och kursplanen för svenska. Nedan beskrivs de metoder som kompletterar och förstärker varandra för att besvara projektets frågeställningar.

Dokumentstudierna ger en inblick i skolans organisation och arbete med läsundervisning i ämnet svenska. Resultat från elevernas nationella ämnesprov i läsförståelse och betygsresultat i ämnet svenska, lärarnas utbildning och kompetensutveckling, hur skolan arbetar utifrån styrdokumentet när det gäller läsundervisning, vilka textmaterial skolan använder sig av samt hur man systematiskt arbetar med att följa upp, utvärdera och utveckla läsundervisningen undersöks genom dokumentstudier. Dokumentstudierna förbereder även inspektörerna för skolbesöket och ger underlag för att ställa frågor.

Genom strukturerade lektionsobservationer granskas undervisningens kvalitet när det gäller arbetet med läsundervisning samt allmänna undervisningskvaliteter. Klassrumsobservationer är en viktig metod för att kunna se samspelet mellan lärare, elev och lektionens innehåll. Observationerna ger underlag för att besvara projektets frågeställningar men också hur läroplanens och kursplanens mål och riktlinjer avspeglas i undervisningen. Det finns en risk att inspektörerna under klassrumsobservationerna inte kommer att se någon läsundervisning. För att undvika detta informeras skolorna om syftet med granskningen och de centrala frågeställningarna. Skolan och lärarna får då möjlighet att förbereda sig för granskningen så att inspektörerna får en möjlighet att se hur skolan arbetar med läsundervisning. En möjlighet/risk är att inspektörerna får se en undervisning som i normalfallet inte bedrivs. Skulle undervisningen visa sig ha en hög kvalitet har en del av syftet med granskningen uppnåtts. Bedrivs det däremot inte någon läsundervisning är det viktigt att de allmändidaktiska inslagen i undervisningen observeras och bedöms genom att allmänna undervisningskvaliteter granskas.

Läraren ska i förväg ge observatörerna en lektionsplanering samt uppgifter om elevsammansättningen i klassen. Under lektionsobservationerna värderas ett antal kriterier som kan anses vara positiva exempel av en aspekt av läsundervisning. Detta görs i ett observationsschema som innehåller många olika aspekter av läsundervisningen och av allmänna undervisningskvaliteter. Observationerna av hela lektioner utförs av två inspektörer som under lektionen för löpande anteckningar. I direkt anslutning till lekt-

ionen fyller inspektörerna enskilt i sina observationsscheman. Därefter diskuterar de sina bedömningar och sammanställer detta i ett gemensamt observationsschema. I samband med klassrumsobservationerna intervjuas undervisande lärare kort före och efter lektionen utifrån en frågeguide. Observationerna är också vara ett underlag för elev- och lärarintervjuerna.

Intervjuer med elever, lärare och rektor ger tillsammans med övriga metoder en helhetsbild av läsundervisningen i skolan av de faktorer som kan ha betydelse för lärandet. Frågor om lässtrategier, läsmiljöer, anpassning av läsundervisningen, lärarnas kompetens och erfarenhet samt hur skolan systematiskt utvecklar läsundervisningen är viktiga för att komplettera det man sett i undervisningen och i dokumenten. Såväl elever som lärare och rektor kommer att, vid intervjuerna, få besvara frågor utifrån ett frågeformulär. Samtliga lärare som undervisar elever i årskurserna 7–9 i ämnet svenska på aktuell skola intervjuas. Om det finns speciella ämnesansvariga i ämnet så som specialpedagoger eller motsvarande ansvariga för stöd kommer även de att intervjuas. Elever till intervjuerna väljs ut från alla klasser i respektive årskurser. Både pojkar och flickor, samt elever med svensk respektive utländsk bakgrund, ska ingå. Medverkan är dock frivillig.

Elevenkäter ska ses som en metod att få kompletterande svar på de centrala frågeställningarna. Enkäterna kan ge exempel på vilka texter eleverna får ta del av, om eleverna får läsa texter utifrån erfarenhet, intresse och behov samt om eleverna har tillgång till texter genom olika medier. Dessutom kan det ge en bild av om svaren skiljer sig åt mellan pojkar och flickor. Elevenkäten genomförs bland en slumpvis uttagen klass/grupp elever födda 1996 i varje skola vilka deltagit i någon av de observerade lektionerna. Enkäter till lärare och rektor används inte. Istället får rektorn och lärarna ett antal frågor i förväg utifrån de centrala frågeställningarna för att kunna förbereda sig inför intervjun.

Läsundervisningen inom ämnet
svenska i åk 7–9

Fakta och frågor till undervisande lärare inför och efter lektionen

Skola:		Lärare:	M/K
Kommun:		Eventuell resurslärare:	J/ N
Lektion:	Lektionens längd:	Läraryrkesutbildning:	J/ N
Årskurs:		Lärarerfarenhet (år):	
Lektionens mål/syfte (koppling till kursplanemål):		Ämnesutbildning i svenska	J/ N
		Kompetensutveckling inom ämnet under de senaste två åren	J/ N
		Åldersblandad grupp:	J/ N
		Antal elever i klassen	...
Lektionens kontext (del i tema etc.):		Antal närvarande elever	...
		Finns det elever som riskerar att inte nå målen	J/ N
Planerade aktiviteter och material:		Antal elever med åtgärdsprogram/anpassningar	...
		Antal elever med annat modersmål än svenska	...
Har lektionsplaneringen ändrats inför vårt besök?			
Var det en typisk lektion?			
Vilka tankar har du kring lektionens innehåll och form i efterhand?			
Ser du behov av ett annat lektionsupplägg i något avseende?			
Inspektörernas namn:			

Läsundervisningen inom ämnet
svenska i åk 7–9

Läsundervisningen inom ämnet
svenska i åk 7–9

Gruppsammansättning

Hur stor del av lektionen, i procent, används till följande aktiviteter

(Eftersträva att procenttalet blir 100 %)

Gruppfördelning		Procent av lektionstiden
A	Undervisning i helklass (t.ex. genomgång av läraren, lärarledd diskussion, klassdiskussion)	... %
B	Eleverna arbetar parvis eller i smågrupper	... %
D	Eleverna arbetar individuellt	... %

Kursplanefokus

Vilka är lektionens viktigaste fokusområden? Hur många procent av lektionstiden fokuserar på nedanstående kursplaneområden?

(Summan av alla procentsatser får överstiga 100 % eftersom de kan gå i varandra)

Lektionens innehåll		Kursplane-fokus	Procent av lektionstiden
A	Läsa och skriva	☐	
B	Tala, lyssna och samtala	☐	
C	Berättande texter och sakprosatexter	☐	
D	Språkbruk	☐	
E	Informationssökning och källkritik	☐	
	Annat innehåll. Exempel: ...		

Läsundervisningen inom ämnet
svenska i åk 7–9

Effektiv tid

Hur stor andel av den totala lektionstiden ägnades åt följande:

A	Upprätthålla ordningen (dvs. förlorad tid vid disciplinära problem)	_____ %
B	Organisation (dvs. otydliga instruktioner som måste repeteras, förlorad tid vid utdelning av material, övergångar mellan lektioner, övergångar mellan lektionsinslag) eller administration (närvarokontroll, allmän skolinfo etc.)	_____ %
C	Effektiv undervisningstid	_____ %
D	Kunskapsuppföljning i form av skriftliga prov eller tester (ingår i effektiv undervisningstid – här anges dock andel av den totala lektionstiden)	_____ %

Läsundervisningen inom ämnet
svenska i åk 7–9

A. Undervisningens allmänna kvaliteter

1= huvudsakligen svagt

2= fler svaga än starka sidor

3= fler starka än svaga sidor

4= huvudsakligen starkt

0= går inte att värdera, inte relevant

i sammanhanget

Indikator: Läraren ...			Värde	Goda exempel: Läraren ...
A 1. Trygg, stödjande och uppmuntrande lärandemiljö Sammanfattande bedömning:	1	... skapar en positiv atmosfär		a) ... talar till eleverna på ett positivt sätt b) ... visar värme och empati mot alla elever c) ... skapar ett tillåtande klimat och ser till att eleverna känner sig trygga d) ... ser till att eleverna vågar ta risker och göra försök misstag se som tillfällen till lärande
	2	... bemöter eleverna med respekt och främjar respekt mellan eleverna		a) ... lyssnar på vad eleverna har att säga, låter eleverna tala till punkt b) ... bemöter elevernas åsikter med intresse, allvar och respekt och tar det som utgångspunkt för att utveckla gemensam kunskap c) ... uppmuntrar eleverna att lyssna på varandras åsikter med intresse, allvar och respekt d) ... ingriper vid nedsättande uttryck mellan elever, negativa kommentarer, suckar, blickar etc.
	3	... har positiva förväntningar på eleverna och stöttar deras självtillit		a) ... ger konstruktiv feedback på elevernas inspel och ansträngningar b) ... uppmuntrar eleverna att göra sitt bästa och att pröva sina upplevda gränser c) ... visar positiva förväntningar på elevernas förmåga d) ... värdesätter och visar respekt för alla elevers arbetsinsatser
	4	... skapar motivation inför olika aktiviteter		a) ... bidrar till positiva förväntningar, nyfikenhet, handlingsberedskap hos eleverna b) ... använder gester, mimik, illustrerande bilder eller anknyter till annat för att engagera eleverna

Indikator: Läraren ...			Värde	Goda exempel: Läraren ...
A 2. Struktur och organisation	5	... genomför en genomtänkt lektionsstart		a) ... välkomnar eleverna och gör en tydlig lektionsstart b) ... presenterar aktiviteterna som ska ske under lektionen c) ... anger syftet med aktiviteterna och lärandemålen för lektionen d) ... sätter in lektionen i ett större sammanhang, gör en koppling till tidigare lektioner eller till andra ämnesområden
	6	... genomför en välstrukturerad lektion		a) ... ger lektionen ett logiskt flöde där uppgifter tydligt hör ihop med inledande genomgångar och lärandemål b) ... säkerställer tillräcklig variation mellan lärarledda genomgångar och elevaktivitet
	7	... ger tydliga förklaringar och instruktioner		a) ... förklarar hur enskilda moment och uppgifter hör ihop med lektionens lärandemål b) ... skapar tydliga strukturer för såväl enskilt arbete som grupparbeten c) ... använder ett språk eleverna förstår och som inte skapar förvirring bland eleverna d) ... använder olika hjälpmedel och exempel från vardagslivet för att förtydliga
	8	... kontrollerar att eleverna förstått förklaringar och instruktioner		a) ... ställer utvecklande frågor för att få en bild av elevernas förståelse b) ... låter någon elev inför hela klassen eller elever gruppvis summera kontentan c) ... går runt bland eleverna/grupperna för att fånga upp deras förståelse
Sammanfattande bedömning:	9	... gör ett tydligt och sammanfattande lektionsslut		a) ... avslutar lektionen på ett planerat sätt b) ... gör en sammanfattning av lektionsinnehållet c) ... gör en anknytning till nästa lektion eller något annat relevant sammanhang

Indikator: Läraren ...			Värde	Goda exempel: Läraren ...
A 3. Individanpassning, variation och utmaning	10	... anpassar undervisning till elevgruppen		a) ... ger förklaringar och instruktioner på ett konstruktivt och ändamålsenligt sätt utifrån elevernas behov b) ... ser till att eleverna får uppgifter som är utmanande inom deras "närmaste utvecklingszon" c) ... ger möjlighet för elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås att arbeta med mer utmanande uppgifter eller med fördjupande material d) ... ger relevant material till enskilda elever med lägre prestationsnivå eller långsammare inläringstakt
	11	... skapar gynnsamma förutsättningar för elevernas kognitiva utveckling genom samtalsstrukturen i klassrummet		a) ... ställer öppna frågor där svaret inte är givet b) ... hjälper eleverna att utveckla sina utsagor med hjälp av uppföljande frågor c) ... använder sig undantagsvis av korta kontrollfrågor eller fråga-svarsmönster (dvs. mönster som inte gynnar elevernas förståelse eller kunskapsutveckling)
	12	... ser till att elever med behov av särskilt stöd under lektionen får sådant		a) ... ser till att det inte är någon osäkerhet om när och hur eleverna kan få hjälp med sitt arbete under lektionen b) ... ger elever som behöver det, möjlighet att träna extra, förbereda eller efterarbeta c) ... ger eleverna tillgång till de hjälpmedel de behöver

Observera att de goda exemplen utgår från eleverna i delen A4.

Elevernas aktivitet speglar lektionens kvalitet.

Indikator: Läraren...			Värde	Goda exempel: Eleverna...
A4 Elevernas medverkan och aktivitet, feedback och feedforward Sammanfattande bedömning:	13	... involverar alla elever		a) ... får möjlighet att svara på frågor, lämna synpunkter och komma med förslag b) ... får möjlighet att bidra med egna erfarenheter och reflektioner c) ... ges talutrymme även om de tillhör de sk "tysta" eleverna d) ... ges möjligheter att reflektera, i grupp eller enskilt, innan de ger svar på en fråga
	14	... ger eleverna möjligheter till inflytande och eget ansvar		a) ... elevernas frågor och uttryckta intressen bemöts med lyhördhet från lärarens sida och tillåts styra undervisningens innehåll b) ... ges möjlighet att planera det egna arbetet c) ... ges möjlighet att välja bland uppgifter med olika innehåll inom det aktuella kunskapsområdet d) ... ges möjlighet att använda olika arbetssätt
	15	... skapar förutsättningar för elevernas aktivitet och engagemang		a) ... är uppmärksamma och engagerade b) ... ställer frågor, svarar på frågor c) ... lyssnar aktivt på lärarens genomgång eller andra elevers redovisningar d) ... bidrar med kunskaper och reflektioner som uppmärksammas och används e) ... arbetar med enskilda uppgifter på ett koncentrerat sätt f) ... tar aktiv del i gruppaktiviteter och har strukturer för detta
	16	... använder sig av formativ bedömning under lektionen		a) ... får konstruktiv och uppgiftsorienterad feedback b) ... får en guidning i vad som behöver utvecklas för att nå lärandemålen
	17	... ger eleverna tillfälle att reflektera över undervisningen och sitt lärande		a) ... får samtala med läraren och andra elever om lärandet i undervisningen b) ... får samtala med läraren och andra elever om arbetsprocesserna a) ... får själva reflektera över och utvärdera sitt lärande

B. Ämnesspecifika kvaliteter

1. Får eleverna i läsundervisningen ta del av olika texttyper?

B.1. Vilka av följande texter används under lektionen?		Inspektörens kommentarer
Skönlitteratur för ungdomar och vuxna (kursplanen i svenska 2011)		
Sakprosatexter. Beskrivande, förklarande, utredande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar, vetenskapliga texter, arbetsbeskrivningar och blogginlägg (kursplanen i svenska 2011)		
Texter som kombinerar ord, bild och ljud och deras dramaturgiska komponenter, till exempel tv-serier, teaterföreställningar och webbtexter (kursplanen i svenska 2011)		
Kombination av olika texttyper, till exempel informerande texter med inslag av argumentation (kursplanen i svenska 2011)		
Texter från läroböcker		
Texter från andra skolämnen		
Texter från eller via olika digitala medier		
Elevproducerade texter		
Lärarproducerade texter		
Texter valda utifrån elevernas intressen, erfarenheter och behov. Exempelvis hämtade från populärkultur eller fritidsintressen.		
Texter med ett autentiskt syfte som ligger bortanför elevens färdighet		
Andra exempel:		

2. Får eleverna bearbeta/arbete med de texter som används på ett sätt som stimulerar deras läsutveckling och förmåga att förstå, tolka och uppleva olika texttyper?

Indikator: Läraren ...			Värde	Goda exempel: Läraren ...
B.2. Bearbetning	1	... anpassar undervisningen efter textens syfte och karaktär		a) ... ger texten ett sammanhang b) ... ger texten ett sammanhang genom olika gestaltungsformer exempelvis, bilder, film, drama etc. c) ... går i förväg igenom innehållet i texten i helklass eller i smågrupper d) ... går igenom textens syfte, struktur och mottagare e) ... går igenom nya ord som kommer att finnas i texten och eleverna får arbeta med dessa på olika sätt. f) ... ger eleverna både öppna och slutna frågeställningar som ansluter till innehållet i texten. g) ... skapar ett flerstämmigt klassrum, dvs. ger eleverna möjlighet till att uttrycka tankar, åsikter om texterna h) ... låter eleverna reflektera över och jämföra det de läst med andra saker de upplevt eller läst om i andra sammanhang i) ... använder texten som en del i ett ämnesövergripande arbete j) ... ger eleverna möjlighet att vara produktiva i relation till texten

Sammanfattande bedömning:	2	... ger eleverna förutsättningar att utveckla lässtrategier	a) ... ger eleverna möjlighet att utforska olika sätt att läsa texter, olika lässtrategier (översikts-, sök- samt djupläsning) samt diskutera fördelar och nackdelar med dem Andra exempel: _____ b) ... ser till att eleverna diskuterar och beskriver varför en text är bra eller dålig, lätt eller svår att läsa osv. utifrån någon eller alla av aspekterna form, funktion och innehåll c) ... ser till att eleverna är medvetna om ämnesspråk och textgenrer i olika ämnen (t.ex. berättande, argumenterande, instruerande, beskrivande och utredande) d) ... ger eleverna möjlighet till olika lässituationer, läraren läser högt, eleverna läser högt, tystläsning, eleverna läser i grupper etc. e) ... läsundervisningen främjar den kommunikativa förmågan
	3	... utgår från elevernas intressen och erfarenheter	a) ... beaktar elevernas olika intressen och erfarenheter b) ... väcker nyfikenhet/skapar motivation för att läsa texten utifrån elevernas intressen och erfarenheter c) ... förser eleverna med texter som eleverna kan relatera till verkliga livet (populärkultur, fritidsintressen) Exempel: _____
	4	... utgår från elevernas behov vid bearbetning av text	a) ... ser till att elever har tillgång till stor variation av uppgifter utifrån elevens utvecklingsnivå b) ... anpassar moment i texten till olika elevers sätt att lära c) ... tillhandahåller olika verktyg för att stödja läsprocessen och minska uppgiftens komplexitet. Exempelvis ljudband (kombinerar läsa och lyssna), drama, rollspel, film, video samt bildstudium Andra exempel: _____ d) ... gör särskilda insatser för elever som behöver mer hjälp e) ... utmanar eleverna

3. Får eleverna arbeta med digitala textförmedlande medier på ett sätt som gör att de utvecklar en kunskap om digitala mediers språk och funktion samt tolka, kritiskt granska och värdera olika källor och budskap?

Indikator: Läraren ...			Värde	Goda exempel: Läraren ...
B.3. Digitala medier	5	... använder sig av olika digitala medier i sin läsundervisning		a) ... ger eleverna möjlighet att söka information via olika media b) ... ger eleverna möjlighet att bearbeta text hämtad från olika media c) ... ger eleverna möjlighet att bearbeta text med hjälp av olika media d) ... ger eleverna möjlighet att välja ut texter utifrån olika medier e) ... ger eleverna möjlighet till att uttrycka tankar, åsikter, där det finns en sändare och mottagare genom olika medier (chat, bild, drama, film, musik etc.) f) ... ger eleverna möjlighet till att kritiskt granska och värdera olika källor och budskap g) ... arbetar med ovanstående i ett dialogiskt klassrum h) ... gör ovanstående i samarbete med andra ämnen
	6	... ger eleverna genom undervisningen kunskap om olika digitala mediers språk och funktion		a) ... går igenom olika mediers språk och hur de påverkar oss b) ... ser till att eleverna är medvetna om vilken funktion de olika medierna har
	7	... ger genom undervisningen eleverna möjlighet att söka information samt verktyg för hur de kritiskt ska kunna granska olika medier		a) ... ger eleverna verktyg för att kritiskt kunna granska och värdera olika källor och budskap. b) Eleverna får lära eleverna sig (eller öva på?) hur man söker information i digitala medier c) Eleverna får lära sig (eller öva på?) att sovra i stora informationsmängder d) Eleverna får lära sig att pröva källors tillförlitlighet.

Sammanfattande bedömning:

C. Användning av IT-verktyg i undervisningen

1. Vilka typer av IT-verktyg används under lektionen?

Sätt ett kryss i JA-kolumnen om angivet verktyg används under lektionen. Notera att begreppet "IT-verktyg" används om såväl teknisk utrustning som programvaror eller viss användning av sådan. Ange under "kommentarer" om verktyget finns i klassrummet/undervisningslokalen utan att användas.

C 1. Vilken typ av IT-verktyg används under lektionen?	JA	Inspektörens kommentarer
Dator (ange i kommentarfältet om det är fråga om <u>1 dator per elev; 1 dator delas på flera elever; endast 1 dator används i klassrummet</u>)		
Interaktiv skrivtavla (t.ex. Smartboard)		
Dataprojektor		
Läsplattor (t.ex. avsedda för läsning av e-böcker)		
Pekplatta/surfplatta, smartphone, mobiltelefon		
Digitalkamera (stillbilda- och/eller filmkamera)		
GPS-enhet		
Mail, chat, sociala nätverk		
Övriga Internettjänster		
Data- eller TV-spel		
Pedagogiska applikationer (digitala lärresurser särskilt utformade för att användas i undervisning)		
E-böcker		
Annat, vad:		

2. Vad används IT-verktygen till?

Sätt ett kryss i JA-kolumnen om angivet användningsområde förekommer under lektionen. Notera att begreppet "Information" nedan används som en övergripande term för till exempel text eller bild – allt det innehåll som hanteras under lektionen. Alternativen är inte ömsesidigt uteslutande. Förtydliga gärna med en kommentar.

C 2. Vad används IT-verktygen till?	JA	Inspektörens kommentarer
Elever <i>presenterar</i> information – t.ex. text, bilder, ljud, visualiseringar.		
Elever <i>tar del av</i> information (läsa, titta, lyssna) – t.ex. text, bilder, ljud, visualiseringar – på egen hand eller som presenteras av läraren/annan		
Elever <i>skapar</i> information (till exempel texter, bilder, filmer eller ljudfiler)		
Elever <i>bearbetar</i> information (till exempel strukturerar, redigerar, kommenterar, mäter, analyserar, gör beräkningar)		
Elever <i>söker</i> information på internet eller i någon annan samling av data (t.ex. en databas som bibliotekskatalogen)		
Elever <i>delar, sprider, publicerar</i> information (gör informationen tillgänglig för andra genom att till exempel lägga ut den på internet)		
Elever <i>ger eller tar emot feedback eller gör egenbedömning</i> , t.ex. kommenterar eget eller andras arbete		
Elever <i>använder pedagogiska applikationer för ämnesrelaterade övningar</i> inriktade på färdighetsträning, inläring av fakta eller fördjupad förståelse (t.ex. simuleringsprogram, språkprogram etc.)		
<i>Annot, vad:</i>		

Obs! Bedömningarna nedan ska relateras till de situationer och moment där någon form av IT-verktyg används. Om inga IT-verktyg används under lektionen anges värdet 0 för samtliga indikatorer. I övrigt görs värderingen enligt samma skala som används i värderingen av de allmänna och ämnesspecifika undervisningskvaliteterna. (Vi har valt att inte följa It-projektets värderingsskala utan den skala vi startade projektet med, se sidan 4).

3. Används IT-verktyg på ett sätt som stödjer elevernas lärande?

Indikator: Användningen av IT-verktyg			Värde	Goda exempel: Eleverna
C 3. Stöd i lärandet	1	... tydliggör lektionsinnehållet		... ges möjlighet att ta till sig och förstå innehållet på olika sätt. ... får genom visualiseringar eller kombination av text, ljud och bild möjlighet till en djupare förståelse. ... får möjlighet att öva på svåra moment. ... får möta innehållet i olika kontexter.
	2	... underlättar individanpassning av undervisningen		... får möjlighet att arbeta i sin egen takt. ... får möjlighet att välja olika svårighetsgrad på uppgifterna. ... får möjlighet att välja uppgifter utifrån intresse. ... får möjlighet att välja mellan olika arbetssätt.
	3	... främjar elevernas motivation och engagemang		... arbetar aktivt med sina uppgifter. ... kommer med egna idéer om arbetssätt och innehåll. ... får tillfälle att använda sina olika förmågor och kunskaper. ... får möjlighet att utgå från eller dra nytta av sina egna erfarenheter.
	4	... främjar elevernas delaktighet och samarbete		... har möjlighet att visa sina kunskaper och förmågor på sätt som passar den enskilda eleven (muntligt, skriftligt, demonstration, film, Internet etc.). ... delar spontant med sig av egen och tar del av andras kunskap och idéer. ... har möjlighet att ta egna initiativ och hitta egna lösningar. ... samarbetar för att lösa uppgifter.
	5	... främjar kommunikation och återkoppling		... får direkt återkoppling på det de gör. ... kommunicerar med varandra och med läraren kring innehållet och arbetsuppgifterna. ... utbyter feedback elever och elever-lärare emellan. ... får möjlighet att kommunicera kring sitt arbete även med världen utanför klassrummet.
Sammanfattande bedömning:				
Kommentar:				

4. Används IT-verktyg på ett sätt som stödjer utvecklingen av elevernas digitala kompetens?

Indikator: I samband med användningen av IT-verktyg får eleverna			Värde	Goda exempel: Läraren uppmärksammar eleverna på
C 4. Stöd i utvecklingen av digital kompetens	6	... kunskap om strategier och verktyg för informationssökning		... olika tillvägagångssätt för att leta information genom Internet. ... skillnaderna mellan olika typer av information (subjektiva påståenden, vetenskapliga rön, debattinlägg, samhällsinformation etc.). ... att information kan ha olika relevans i olika sammanhang.
	7	... stöd att utveckla ett kritiskt förhållningssätt		... att man bör fundera på var informationen kommer från och vem som har skapat den. ... att man bör fundera över i vilket syfte informationen har skapats och spridits. ... att man bör undersöka om det finns alternativa åsikter om/beskrivningar av den information som presenteras.
	8	... reflektera över etik och förhållningssätt på Internet och i övrig användning av informationsteknik		... att lagar och regler gäller även för det man gör på Internet, med sin mobiltelefon etc. ... problematiken kring yttrandefrihet eller förtal och hets mot folkgrupp. ... problematiken kring upphovsrätt. ... konsekvenserna av kränkningar på Internet/via mobiltelefon (t.ex. ökad spridning och vad det kan innebära för den drabbade).
	9	... reflektera över frågor som rör informationssäkerhet		... vikten av att spara sin information på ett säkert sätt (t.ex. göra backup, skydda med lösenord). ... vikten av att skydda lösenord. ... att man måste vara försiktig med att publicera privata uppgifter på Internet. ... att det man gör på Internet kan spåras.
Sammanfattande bedömning:	10	... kunskap om teknikens användningsområden, risker och möjligheter		... hur man använder verktyget i den aktuella situationen. ... verktygets andra möjliga användningsområden. ... eventuella risker och svårigheter med det verktyg som används.

Kommentar: